

RAHOITUSLASKELMAN LAATIMINEN

Kirjanpitolautakunta (KILA) antoi 30.1.2007 yleisohjeen rahoituslaskelman laatimisesta. Yleisohje ohjaa kirjanpitolain (1336/1997), viimeksi muutettuna L:lla 1312/2004 ja kirjanpitoasetuksen (1339/1997), viimeksi muutettu A:lla 1313/2004, rahoituslaskelman laatimista koskevien säännösten soveltamisessa.

Yleisohjeessa on otettu huomioon kirjanpitolain ja – asetuksen muutoksessa tehdyt täsmäykset liittyen rahoituslaskelmaan. Lisäksi joitakin yleisohjeen kohtia on tarkennettu ottaen huomioon vastaavat IAS 7:n säännökset.

Tähän esitykseen on tiivistetty uuden yleisohjeen olennaisempia kohtia.

Rahoituslaskelman tavoitteet

Rahoituslaskelman keskeisenä tavoitteena on antaa tilinpäätöksen käyttäjille informaatiota sen arvioimiseksi, miten kirjanpitovelvollinen on aikaansaanut rahavirtaa ja mihin se on käyttänyt kerryttämänsä rahavirran. Rahoituslaskelmalla ei ole itsenäistä asemaa, vaan sitä tulee tarkastella osana tilinpäätöstä. Tilinpäätöksen tulee kokonaisuutena antaa KPL 3:2.1 §:n edellyttämällä tavalla oikeat ja riittävät tiedot (oikea ja riittävä kuva) kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Rahoituslaskelma on käyttökelpoinen myös yritysten välisessä vertailussa, koska laskelmassa eliminoidaan erilaisten arvostus- ja jaksotusratkaisujen vaikutus. Rahoituslaskelman avulla tilinpäätöksen käyttäjä voi arvioida yrityksen taloudellisen tilanteen, erityisesti rahoitusaseman ja rahoitusrakenteen, mm. vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden muutoksia. Sen informaatiota käytetään usein ennakoitaessa yrityksen tulevaisuudessa odotettavissa olevia rahavirtoja.

Rahoituslaskelman laatimisvelvollisuus

Rahoituslaskelman laatiminen on **pakollista julkisille osakeyhtiölle** sekä sellaisella **yksityiselle osakeyhtiölle, joka ylittää vähintään kaksi** seuraavista kriteereistä (KPL 3:9.2§):

- 1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7,3 milj. €
- 2) taseen loppusumma 3,65 milj. €
- 3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä

Jos kirjanpitovelvollisen tulee laatia konsernitilinpäätös kirjanpitolain säännösten velvoittamana, määräytyy edellä mainittujen rajojen ylittyminen tai alittuminen konsernitilinpäätöksen perusteella (KPL 3:9.3§).

Rahoituslaskelman sisältö

Rahoituslaskelma täydentää tuloslaskelman, taseen ja liitetietojen informaatiota rahoituksen osalta. Kirjanpitolain mukaan rahoituslaskelmassa on annettava selvitys varojen hankinnasta sekä niiden käytöstä tilikauden aikana. Rahoituslaskelmasta on ilmentävä (KPA 2:1§):

1) **liiketoiminnan rahavirta**, joka osoittaa missä määrin kirjanpitovelvollinen on pystynyt tilikauden aikana liiketoimintansa avulla tuottamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Liiketoiminnan rahavirtaan lasketaan yrityksen liikevaihtoa tuottava toiminta, siihen liittyvät menot sekä kaikki ne erät, jotka eivät ole investointitoimintaa tai rahoitusta. Esimerkiksi välittömät verot esitetään liiketoiminnan rahavirrassa, ellei osa niistä erityisesti kohdistu johonkin investointien tai rahoituksen rahavirrassa esitettyihin eriin esimerkiksi satunnaisiin myyntivoittoihin.

2) **Investointien rahavirrat**, jotka osoittavat sen rahavirtojen käytön, jonka kirjanpitovelvollinen on toteuttanut tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investointien rahavirtaa ovat yrityksen käyttöomaisuuden myyntitulot ja hankinnat eli investoinnit. Investoinneilla tarkoitetaan kassaperusteisia investointeja, jolloin esimerkiksi vielä velkoihin sisältyvät hankinnat tulisi vähentää suoriteperusteisista käyttöomaisuuden lisäyksistä. Investoinnit ja myynnit tulee ilmoittaa erikseen. Käyttöomaisuuden myyntivoitot, jotka tuloslaskelmassa yleensä siirtyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai poikkeustapauksessa satunnaisiin eriin, esitetään rahavirtalaskelmassa, osana käyttöomaisuuden myyntituloja. Investointien rahavirrassa esitetään myös pysyviin vastaaviin luettavien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset.

3) **Rahoituksen rahavirrat**, jotka osoittavat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Tilikaudella nostetut lainat ja suoritettut lyhennykset esitetään erikseen osana rahoituksen rahavirtaa.

Satunnaiset erät raportoidaan joko liiketoiminnan, investointien tai rahoituksen rahavirrassa erän luonteesta riippuen.

Rahavarat sisältävät käteisvarat ja muut rahavarat. Rahavaroihin luettavat arvopaperit ovat luonteeltaan sellaisia, että ne esitetään taseessa vaihtuvien vastaavien pääryhmässä rahoitusarvopapereiden ryhmässä. Sijoitukset noteerattuihin joukkovelkakirjalainoihin kuuluvat rahavaroihin, jos lainan pääoman takaisinmaksuun on suhteellisen lyhyt aika, esimerkiksi enintään kolme kuukautta tilikauden päättyessä. Sitä vastoin rahavarojen ulkopuolelle jäävät yleensä yrityksen sijoitukset noteerattuihin osakkeisiin niihin liittyvän markkina – arvon vaihteluriskin vuoksi.

Osakeyhtiölaki ja osuuskuntalaki eivät sisällä tarkempia säännöksiä rahoituslaskelman laadinnasta.

Kustakin rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos rahoituslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

Kilan lausunnossa sivuilla 6 – 9 on luettavissa tarkat sisältökuvaukset:

- liiketoiminnan rahavirralle
- investointien rahavirralle
- rahoituksen rahavirralle
- rahavaroille
- netottamiselle
- saaduille koroille ja osingoille, maksetuille koroille sekä osingoille ja muulle voitonjaolle
- ulkomaanrahan määräisille erille
- suojaukselle
- välittömille veroille
- investoinneille ja luovutustuloille
- pääomallainalle

Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma voidaan laatia joko konsernituloslaskelman ja taseen sekä niitä täydentävien tietojen perusteella tai yksittäisten konserniyritysten rahoituslaskelmien yhdistelmänä, johon tehdään tarvittaessa eliminoinnit konsernin sisäisten rahavirtojen vähentämiseksi.

Konsernin rahoituslaskelmassa muun muassa seuraavat erät eivät ole rahavirtoja, ja niiden vaikutus tulee eliminoida konsernin rahoituslaskelmasta:

- laskennallisten verojen muutos
- osuus osakkuusyrittäksen tuloksesta
- kohdistetun konserniaktiivan tai konserniliikearvon poistot
- kohdistetun konsernipassiivan tai konsernireservin tuloutus
- vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta

Kilan lausunnon sivuilla 10 – 11 on luettavissa tarkat ohjeet:

- ulkomaisten tytäryhtiöiden rahavirtojen muuntamiselle
- osakkuusyrittäksistä
- vähemmistöosuudesta sekä
- muista konsernitilinpäätöksen erityiseristä

Yritysjärjestelyjen käsittely

Rahoituslaskelmaa laadittaessa ainoastaan rahamääräiset tapahtumat otetaan huomioon laskelman rahavaroissa. Tämä periaate koskee myös erilaisten yritysjärjestelyjen käsittelyä. Erillisyhtiössä tai konsernissa toteutetuilla yritysjärjestelyillä ei voi olla vaikutusta rahoituslaskelman rahavirtoihin, jos järjestelyssä ei käytännössä ole liikkunut rahavaroja.

Tytäryrityksen ostoista ja myynneistä johtuvat rahavarat esitetään rahoituslaskelmassa erikseen netottamatta niitä keskenään. Ostetun ja myydyt tytäryrityksen vaikutus voidaan esittää seuraavasti:

Rahoituslaskelmaan merkitään investointien rahavirtaan tytäryhtiön oston hankintameno, josta on vähennetty tytäryrityksen hankinta – ajankohdan rahavarat. Hankinta – ajan rahavarat sisältyvät rahavarojen muutokseen. Muiden tytäryrityksen hankinta – ajankohdan tase – erien kirjanpitoarvoista samoin kuin konserniaktiivasta johtuva konsernitaseen erien kasvu eliminoidaan rahoituslaskelmaa laadittaessa. Vastaavasti kun tytäryritys myydään, rahoituslaskelmaan merkitään tytäryrityksen myyntihinta vähennettynä tytäryrityksen rahavaroilla.

Kilan lausunnon sivuilla 12 – 14 on luettavissa ohjeet:

- tytäryritysten ostot ja myynnit
- osakkuusyrietykset
- suunnattu anti
- sulautuminen
- jakautuminen
- liiketoimintasiirto
- liiketoimintakauppa

RAHOITUSLASKELMAN MUOTO

Liiketoiminnan rahavirtojen esittämistapaa varten on olemassa kaksi vaihtoehtoista laskelmamuotoa:

1. Suora rahoituslaskelma

Suorassa laskelmassa ilmoitetaan liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat lähtökohtaisesti **bruttomääräisenä**. Tuloslaskelma, tase ja liitetiedot eivät yleensä sisällä kaikkea rahoituslaskelman laatimisessa tarvittavaa informaatiota.

Sellaisille erille, jotka voivat esiintyä useammassa ryhmässä (esim. korot ja osingot), on varattu nimike ao. ryhmässä. Mikäli esim. maksetut korot halutaan esittää rahoituksen rahavirtojen ryhmässä, niitä varten on lisättävä erillinen nimike.

Suoraan rahavirtalaskelmaan tarvittavat tiedot liiketoiminnan saaduista ja suoritetuista maksuista voidaan kerätä esim. kirjanpidon pääkirjatileiltä. Vaihtoehtoisesti voidaan tuloslaskelmaan merkittyjä eriä oikaista muun muassa:

- niihin liittyvällä vaihto-omaisuuden muutoksella (aineet, tarvikkeet ja tavarat)
- kyseisiin eriin liittyvien myynti-, siirto- ja muiden saamisten sekä osto-, siirto- ja muiden velkojen muutoksilla
- muilla erillä, jotka eivät kuulu tilikauden rahavirtoihin
- mahdollisilla investointien ja rahoituksen rahavirtoihin kuuluvilla erillä.

Liiketoiminnan rahavirran nettomäärän kannalta **epäolennaiset oikaisut voidaan jättää tekemättä.**

2. Epäsuora rahoituslaskelma

Epäsuora laskelma on **nettoperusteinen**, joka lähtee tuloslaskelman välituloksesta (voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä), johon tehdään oikaisuja liiketoiminnan rahavirran (netto) selvittämiseksi.

Oikaisueriä voivat mm. olla:

- varastojen muutokset, lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten ja – velkojen muutokset siltä osin kuin ne koskevat liiketoimintaa
- suunnitelman mukaiset poistot, realisoitumattomat kurssivoitot tai – tappiot sekä muut vastaavat tuotot ja kulut, joihin ei liity maksutapahtumaa
- investointien ja rahoituksen rahavirtaan kuuluvat, tuloslaskelmaan merkityt erät, esim. liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin merkityt pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja – tappiot sekä investointien rahavirtaan kuuluvat osinkotuotot.

Suoran rahoituslaskelman laskentamalli on luettavissa Kilan ohjeen sivulta 15 – 16 ja epäsuoran rahoituslaskelman laskentamalli sivulta 17.

Suora ja epäsuora rahoituslaskelma poikkeavat toisistaan ainoastaan liiketoiminnan rahavirran esittämisen osalta. Rahoituksen ja investointien rahavirrat esitetään samalla tavalla molemmissa laskelmamuodoissa.

Kirjanpitolausunto suosittelee suoran rahoituslaskelman esitystapaa, koska se bruttomuotoisena on informatiivisempi.

Yleisohje Kirjanpitolausuntokunnan sivuilla:

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/all/C317758065730280C22573D60051B817>